

Redegørelse af 6/2 98 om flaskehalsindsatsen (Redegørelse nr. R 15).

Arbejdsministeren (Jytte Andersen):

FLASKEHALSINDSATSEN

Udviklingen på arbejdsmarkedet er fortsat særdeles positiv. Siden indførelsen af arbejdsmarkedsreformen i 1994 er ledigheden faldet med mere end 130.000 personer svarende til mere end 1/3. Inden for det seneste år er 50.000 flere kommet i beskæftigelse og ledigheden er faldet med mere end 25.000 personer.

I det overordnede mål »Danmark som foregangsland« år 2005 sættes yderligere fokus på de arbejdsmarkedspolitiske hovedindsatsområder: Opkvalificering, livslang uddannelse, fremme af aktivlinien, styrkelse af beskæftigelsen på det ordinære arbejdsmarked og specielle initiativer for grupper, der er særligt ramt eller truet af ledighed.

Resultatet skal være, at der i de kommende år i gennemsnit skabes 30.000 nye arbejdspladser om året, hvor størstedelen er i den private sektor. Målet er at nå ned på 5%’s ledighed i år 2005 uden at der opstår inflationære pres. Den stabile økonomiske politik og de fortsat gunstige økonomiske konjunkturer giver gode betingelser for at nå dette mål.

Linien i arbejdsmarkedspolitikken understøtter målet for udviklingen i beskæftigelsen. Det overordnede koncept for at nå målene er derfor allerede lagt fast, men der skal være mulighed for justeringer i det omfang det viser sig nødvendigt. Gennem 2005-udvalgets arbejde foretages en evaluering af de gennemførte strukturreformere i arbejdsmarkedslovgivningen siden 1993, og hovedopgaven er at afdække konkrete arbejdsmarkedspolitiske muligheder for at nå målet om en nedgang i ledigheden til 5% i år 2005.

Regeringen har i slutningen af 1997 gennemført initiativer til en yderligere forbedring af arbejdsmarkedets funktionsevne gennem justeringer af en række områder i arbejdsmarkedslovgivningen. Hovedmålet er at modvirke flaskehalse ved at sikre grundlaget for et fleksibelt og mobilt arbejdsmarked både fagligt og geografisk, samt at styrke den erhvervsrettede uddannelsesaktivitet.

Der er derfor bl.a. gennemført en justering af rådighedsreglerne, samt en begrænsning af, hvilke uddannelser der kan tages på uddannel-

sesorlov. Der er også indført forbedrede støtte-muligheder for personer, der må flytte ved overtagelse af arbejde. Og kommunerne skal fra d. 1. april 1998 tilmelde alle personer til AF, der får kontanthjælp alene på grund af ledighed, med henblik på formidling af arbejde. Dette vil sikre, at de arbejdsmarkedsparate kontanthjælpsmodtagere i øget omfang inddrages i det effektive arbejdsudbud.

Med den stigende beskæftigelse er det vigtigt fortsat at være forberedt på – og have løsninger på – de flaskehalsproblemer der vil kunne opstå i den kommende periode.

Der er dog fortsat kun begrænsede meldinger om egentlige flaskehalsproblemer. På det offentlige arbejdsmarked er der fortsat en vis regional mangel på arbejdskraft inden for social- og sundhedssektoren og undervisningssektoren, f.eks. læger, sygeplejersker, pædagoger og folkeskolelærere. Ifølge meldingerne fra de regionale arbejdsmarkedsråd er der dog inden for det seneste år sket en bedring på flere af de mangeltruede fagområder.

På det private arbejdsmarked er der fortsat tale om visse mangelproblemer på bygge- og anlægsområdet og metalområdet, og rekrutteringsproblemerne vurderes at være skærpet en anelse gennem det seneste år. Der er fortsat ikke tale om flaskehalsproblemer som det gjorde sig gældende under højkonjunktoren i midt-firserne. Der er dog taget en række initiativer for at forøge udbuddet af faglært arbejdskraft på disse områder, samt initiativer til en styring af byggeriet.

Siden indførelsen af arbejdsmarkedsreformen er »værktøjskassen« til forebyggelse af flaskehalse løbende blevet udbygget. AF’s indsatsmuligheder for en effektiv flaskehalsforebyggelse og -bekæmpelse er udvidet, og sammenhængen mellem jobformidlingen og uddannelses- og opkvalificeringsindsatsen er yderligere styrket.

Denne redegørelse vil indeholde en sammenfattende status for den arbejdsmarkedspolitiske indsats for at forebygge og afhjælpe flaskehalse på arbejdsmarkedet, samt en gennemgang af de nye initiativer i 1997.

Arbejdsmarkedspolitikken kan dog ikke alene afværge rekrutteringsproblemer hos arbejdsgiverne. En forudsætning for en effektiv flaskehalsindsats er et velfungerende samarbejde mellem alle aktører på arbejdsmarkedet. 1997 har derfor været et år, hvor der er rettet forøget fokus på samarbejdet og samspillet mellem arbejdsmarkedsystemerne, arbejdsgiverne og

uddannelsesinstitutionerne for at skabe en større helhed for flaskehalsindsatsen.

Der er også forhold som gør, at arbejdsmarkedssystemet har begrænsede muligheder for at kunne sætte ind eller sætte ind i tide. Arbejdsgiverne har et ansvar for en tilstrækkelig uddannelses- og personaleplanlægning for at undgå situationer, hvor der er problemer med at rekruttere personale med de rette kvalifikationer. Og et ansvar for i tilfælde af sådanne problemer at melde sine behov til AF så tidligt som muligt for at der kan tages de nødvendige arbejdsmarkedspolitiske initiativer i tide.

Udformningen af nye initiativer på øvrige politikområder kan også have betydning for arbejdsmarkedet. Det er derfor vigtigt fortsat at inddrage hensynet til et velfungerende arbejdsmarked i forbindelse med målet om at nedbringe ledigheden yderligere i de kommende år.

UDVIKLINGEN I LEDIGHEDEN OG FLASKEHALSSITUATIONEN

Det økonomiske opsving er fortsat gennem 1997 og beskæftigelsen er fortsat stigende. Gennem det seneste år er der kommet 50.000 flere i beskæftigelse, og ledigheden er faldet mere end 25.000 personer. På trods af, at opsvinget har medført en skærpet rekrutteringssituation især på det faglærte område, er det dog fortsat kun en beskedne del af virksomhederne i både bygge- og anlægssektoren og i industrien, der melder om, at produktionen begrænses af mangel på arbejdskraft.

Beskæftigelsen er for 2. kvartal 1997 på samme niveau som i 1986, og i flere regioner er ledigheden lavere end under midtfirsernes opsving. I det store hele kan det dog konstateres, at det er lykkedes at nedbringe ledigheden betydeligt, mens egentlige flaskehalse og mærkbare lønstigninger hidtil har været undgået.

Det er en anderledes udvikling end i midtfirserne, hvor opsvinget i høj grad var præget af flaskehalse inden for visse faggrupper bl.a. byggefagene og metal. Medvirkende til den mere moderate udvikling i dette opsving er, at fremgangen i beskæftigelsen og dermed ledighedsfaldet fagligt er mere bredt sammensat end i midtfirserne.

Selv om den samlede ledighed er længere nede end i 1986, er ledigheden blandt de faggrupper, der historisk har haft størst indflydelse

på lønudviklingen (bygge- og metalfagene) faldet relativt mindre end den samlede ledighed og ligger fortsat over niveauet i midtfirserne. Dette er sammen med den lave lønudvikling i udlandet medvirkende til, at dette opsving endnu ikke har medført samme lønpres som det forrige. Ledigheden er dog flere steder nu så langt nede, at der er en reel risiko for, at der kan opstå mangel på arbejdskraft i visse regioner.

Ledighedsforskellene mellem landsdelene er større i dag end under forrige opsving. (Kilde: Notat fra Arbejdsministeriet om ledighedens geografiske skævhed, nov. 97.). Dette kan føre til, at lønnen vil stige, hvis efterspørgslen stiger yderligere i de regioner, hvor der er størst efterspørgsel efter faglært arbejdskraft, hvilket erfaringsmæssigt kan smitte af til andre regioner og fag.

Den nuværende arbejdsmarkedspolitiske situation og forventningerne til en fortsat høj aktivitet i industrien og bygge- og anlægssektoren understreger derfor vigtigheden af overvågningsindsatsen og de flaskehalsforebyggende initiativer, der løbende gennemføres i de enkelte regioner.

I de regionale arbejdsmarkedsråds kvartalsvise flaskehalsredegørelser foretages en løbende vurdering af den aktuelle flaskehalsituation, øvrige balanceproblemer samt potentielle flaskehalsproblemer på arbejdsmarkedet på lidt længere sigt.

I vurderingen indgår ikke kun erfaringer fra rekrutteringsarbejdet på de dele af arbejdsmarkedet, som AF traditionelt betjener, men også AF's systemviden fra overvågningsindsatsen om udviklingen på de dele af arbejdsmarkedet, som AF ikke aktuelt har et formidlingsmæssigt samarbejde med.

Arbejdsmarkedsrådenes vurderinger af den aktuelle og den potentielle flaskehalsituation bygger på en præcis arbejdsmarkedspolitisk definition af et flaskehalsproblem, og der skal være tale om »... en mere end rent midlertidig efterspørgsel fra virksomhederne i regionen efter arbejdskraft med bestemte faglige kvalifikationer, der ikke kan tilfredsstilles med ledig arbejdskraft«.

Herudover vurderer rådene omfanget af øvrige balanceproblemer på arbejdsmarkedet i form af udækkede arbejdskraftbehov, som skyldes andre årsager end manglende kvalifikationer. Det kan for eksempel være særlige løn- eller arbejdsforhold, særlige krav fra virksomhederne om omfattende erhvervs erfaring,

manglende almene kvalifikationer hos de ledige eller krav om bopæl nær virksomheden.

Den aktuelle flaskehalsituation på det private område

På det private område har arbejdsmarkedsrådene i 4. kvartal 1997 registreret aktuelle flaskehalsproblemer primært på det faglærte område, og særligt inden for bygge- og anlægsvirksomhed samt jern- og metalindustri.

Inden for bygge- og anlægsområdet er antallet af regioner med aktuelle flaskehalsproblemer aftaget fra syv til seks fra 3. til 4. kvartal 1997, mens antallet af flaskehalsberørte fagområder er steget inden for området.

På jern- og metalområdet er antallet af regioner, der melder om aktuelle flaskehalsproblemer, steget fra fem til syv fra 3. til 4. kvartal 1997. Det er dog specielle kvalifikationer, som efterspørges hos arbejdskraften.

Den aktuelle flaskehalsituation på det offentlige område

På det offentlige område konstaterer en række arbejdsmarkedsråd i vurderingerne for 4. kvartal 1997, at der fortsat er flaskehalsproblemer inden for flere områder. Mangelproblemerne er dog fortsat koncentreret om social- og sundhedsområdet, hvor der især konstateres mangel på sygeplejersker, pædagoger, social- og sundhedsassistenter, læger, ergo- og fysioterapeuter, jordemødre samt socialrådgivere. Herudover peger mange regioner på problemer med at rekruttere arbejdskraft til undervisningssektoren, specielt folkeskolelærere til undervisning i matematik, fysik, kemi og tysk.

Der er dog inden for det seneste år tale om en forbedret situation på flere af de områder, hvor der tidligere har været meldinger om store mangelproblemer, hvilket bl.a. skyldes den flaskehalsbekæmpende indsats i regionerne. Flere regioner peger samtidig på, at udsigterne for den fremtidige rekrutteringssituation er noget lysere end hidtil på en række områder.

Flaskehalse på det offentlige arbejdsmarked har ikke de samme samfundsøkonomiske konsekvenser som flaskehalse på det private arbejdsmarked, hvor mangelsituationer kan resultere i lønglidning og inflation. Flaskehalsproblemer på det offentlige område er først og fremmest problematisk i relation til den offentlige service. Men i takt med, at der også i det offentlige lønsystem indføres mere individuelle aflønningsformer, vil flaskehalse på det offent-

lige område også i højere grad kunne påvirke lønudviklingen.

Et resumé af arbejdsmarkedsrådenes seneste kvartalsredegørelse for udviklingen på arbejdsmarkedet er gengivet i bilag 1.

Strukturerne på arbejdsmarkedet

Der er flere tegn på, at strukturerne på det danske arbejdsmarked i dag fungerer meget bedre end tidligere. Betragtes lønudviklingen tyder det på, at strukturproblemerne på arbejdsmarkedet er blevet væsentligt mindsket sammenlignet med midtfirserne. Den markante reduktion af ledigheden har endnu ikke vist sig at medføre uholdbare lønstigninger, idet lønstigningerne gennem de seneste to år har ligget i omegnen af 4 pct.

Den begrænsede stigning i lønnen er ikke alene et resultat af den regionale flaskehalsindsats og arbejdsmarkedspolitikken. De seneste års justeringer af arbejdsmarkedspolitikken har dog øget fleksibiliteten og mobiliteten, og dermed forbedret strukturerne på arbejdsmarkedet. Den lave udenlandske lønudvikling, den relativt stærke krone og en større tilbageholdenhed hos arbejdsmarkedets parter har i høj grad også været medvirkende til, at ledigheden er reduceret uden væsentlige lønstigninger.

Siden indførelsen af arbejdsmarkedsreformen er ledigheden faldet med mere end 6 procentpoint, uden at antallet af ubesatte stillinger ved AF er steget mærkbart (Kilde: Notat fra Arbejdsministeriet om indikatorer for strukturproblemerne på arbejdsmarkedet, nov. 97.). Denne udvikling indikerer ligeledes, at strukturerne på arbejdsmarkedet er blevet bedre. Selv om der siden 1994 er kommet mere end 130.000 personer mere i beskæftigelse, og AF's formidlingsgrundlag (antallet af ledige) er faldet tilsvarende, synes matchningen til de job, der anmeldes til AF fortsat at fungere rimeligt.

STATUS FOR FLASKEHALSINDSATSEN

Siden indførelsen af arbejdsmarkedsreformen i 1994 er der generelt sket en stramning af reglerne for de lediges rådighed for arbejdsmarkedet, og en skærpelse af tilsynet med administrationen af arbejdsløshedsforsikringen. I Direktoratet for arbejdsløshedsforsikringen er der oprettet en særlig tilsynsafdeling bl.a. for at sikre kvaliteten af administrationen i arbejdsløshedskasserne.

På rådighedsområdet har man bl.a. indført skærpede sanktioner ved afslag på formidlet arbejde, færre gyldige grunde til at afslå formidlet arbejde, samt indførelse af en passiv rådighedsforpligtelse, d.v.s. en pligt til at overtage ordinært formidlet arbejde under tilbud om uddannelse, jobtræning m.v.

Med arbejdsmarkedsreformen er indført en decentralisering af arbejdsmarkedspolitikken og en omlægning af tilbudssystemet fra en regelstyret til en behovsorienteret indsats i forhold til de ledige. De regionale arbejdsmarkedsråd og AF-regionerne har herigennem fået mere fleksible rammer for at tilrettelægge og målrette arbejdsmarkedsindsatsen med udgangspunkt i det regionale arbejdsmarked.

Fremrykningen af aktiveringsindsatsen i forhold til de længerevarende ledige er i fuld gang. I 1997 indføres den fremrykkede aktivering med ret og pligt til aktivering for alle ledige med mere end 3 års ledighed. Fra 1. januar 1998 er næste etape påbegyndt. Ved udgangen af 1998 skal alle ledige med mere end 2 års ledighed være omfattet af ret og pligt til aktivering.

Denne linie har allerede vist effekt og medvirker til en faldende langtidsledighed. Et andet væsentligt element i aktivlinien er indførelsen af ungeindsatsen for de unge under 25 år. Siden indførelsen i 1996 er ungdomsledigheden faldet kraftigt, og mange af de unge er påbegyndt i en ordinær selvfundet uddannelse eller har fundet arbejde.

Aktivliniens principper om ret og pligt skal understøtte den gunstige udvikling på arbejdsmarkedet. Aktiveringsindsatsen rettes derfor mod beskæftigelse, og specielt mod de dele af arbejdsmarkedet, hvor der er behov for eller truende mangel på kvalificeret arbejdskraft.

På et arbejdsmarked i hastig udvikling, og hvor arbejdskraftens kvalifikationer i stadig højere grad bliver virksomhedernes vigtigste konkurrenceparameter, er det en af arbejdsmarkedspolitikens vigtigste opgaver at sikre en sammenhæng mellem udbud og efterspørgsel efter arbejdskraft.

En øget efteruddannelsesindsats har derfor i de senere år været et meget anvendt arbejdsmarkedspolitisk instrument til en bred og løbende opkvalificering af arbejdskraften. Dette er en nødvendighed, hvis arbejdsstyrkens kvalifikationer skal kunne matche fremtidens krav på arbejdsmarkedet. Det er derfor vigtigt, at der udover efteruddannelse og opkvalificering af

de ledige, også i virksomhederne sker en løbende efteruddannelse af de beskæftigede for at forebygge mod strukturproblemer på arbejdsmarkedet.

Som led i regeringens ønske om at styrke voksen- og efteruddannelsesindsatsen er der iværksat flere initiativer, som skal øge efteruddannelsesaktiviteten og uddannelsesbevidstheden i erhvervslivet. Blandt andet indførte Arbejdsministeriet i 1996 en pulje med støtte til projekter, som fremmer uddannelsesplanlægningen i virksomhederne.

Der har været stor interesse for puljen, og der er i alt bevilget ca. 60 mio. kr. til 152 projekter. Det vurderes foreløbigt, at over 50.000 vil blive berørt direkte eller indirekte af aktiviteter med støtte fra puljen.

Flaskehalsrettede kampanjer og konferencer

For at rette opmærksomhed på forebyggelse og bekæmpelse af flaskehalse i en bredere sammenhæng har Arbejdsministeriet/Arbejdsmarkedsstyrelsen på foranledning af Landsarbejdsrådet afholdt en landsdækkende flaskehalskampagne i foråret 1997, som blev fulgt op af en konference om flaskehalse. Under overskriften »Nytænkning giver arbejdsstyrke« var kampagnens overordnede mål gennem forskellige medieinitiativer at sætte fokus på nødvendigheden af efteruddannelse og omstillingsevne, og at få virksomheder og arbejdstagere til at tænke utraditionelt ved jobbesættelse og -valg.

Arbejdsministeriet afholdt i efteråret en arbejdsmarkedspolitisk konference, hvor emnerne var »Rekruttering til det faglærte arbejdsmarked« og »Virksomhedernes bidrag til løsning af balanceproblemer på arbejdsmarkedet«. Konferencens sigte var gennem en belysning af fremtidens efterspørgsel og udbud af faglært arbejdskraft at skabe dialog om arbejdsmarkedspolitikken og virksomhedernes egne indsatsmuligheder for at matche udbud og efterspørgsel på arbejdsmarkedet.

AF's arbejdsmarkedsovervågning

Overvågningen af arbejdsmarkedet med henblik på afdækning af og hurtig opfølgning på meldinger om arbejdskraftmangel er essentiel for at de regionale arbejdsmarkedsråd og AF-regionerne kan tilrettelægge indsatsen mod en effektiv flaskehalsforebyggende og -bekæmpende indsats.

AF har etableret et omfattende system til overvågning af udviklingen på hele arbejds-

markedet, som omfatter belysning af både udbuds- som efterspørgselssiden. Systemet udbygges løbende, og der er indarbejdet fælles, skærpede krav til overvågningsindsatsen på flaskehalsområdet.

Hjørnestenen i arbejdsmarkedsovervågningen er AF-regionernes løbende kontakt til virksomheder samt til A-kasser, uddannelsesinstitutioner, amter og kommuner, som danner grundlag for arbejdsmarkedsrådenes kvartalsvise flaskehalsredegørelser. Særligt kontakten til virksomhederne er af stor betydning for at få oplysninger på efterspørgselssiden. AF's virksomhedskontakt er løbende blevet udbygget, og AF's virksomhedskonsulenter foretager i dag ca. 45.000 virksomhedsbesøg på årsbasis.

Jobformidling og virksomhedskontakt

Et af arbejdsmarkedspolitikens centrale mål er at sikre, at virksomhederne på kort og langt sigt får den arbejdskraft, de har behov for. AF skal sikre, at formidlingen af anmeldte job fra private og offentlige virksomheder foregår effektivt, og at der visiteres ledige med de rette kvalifikationer.

På dette område har virksomhederne også et medansvar. Det faglige rekrutteringsgrundlag begrænses i det omfang virksomhederne fokuserer stærkt på specifikke formelle kvalifikationer og tidligere beskæftigelseserfaring. Også virksomhedernes valg af rekrutteringskanaler har en væsentlig betydning.

Måder og metoder for jobformidling er videreudviklet gennem de seneste år for såvel at forbedre formidlingsservicen i forhold til virksomhederne, de ledige og de beskæftigede, som er potentielle arbejdssøgende, men også for at jobbene synliggøres for så mange som muligt. Initiativer som AF's åbne formidling i form af bl.a. AF-fonen, Internet mv. samt nye administrative procedurer for tværregional formidling er elementer i denne videreudvikling.

For at skabe viden om virksomhedernes behov og situationen på arbejdsmarkedet er det nødvendigt med en tæt kontakt mellem AF og arbejdsgiverne. Dette er særligt vigtigt på brancherområder med potentielle eller aktuelle flaskehalsproblemer for at kunne iværksætte de nødvendige initiativer så tidligt som muligt og helst inden egentlige mangelproblemer opstår.

AF's virksomhedskontakt søges derfor til stadighed udviklet med nye redskaber. I nogle regioner er der oprettet virksomhedsklubber for at understøtte samarbejdet mellem AF og virk-

somhederne. Flere regioner har etableret jobbanker og vikarkorps inden for flaskehalsområder, hvor ledige kan stå tilmeldt og via forskellige aktiviteter enten erhverve sig de ønskede kvalifikationer eller holde disse ajour. Endelig har nogle regioner oprettet flaskehalsværn, som har tæt kontakt til udvalgte virksomheder inden for brancher med potentielle flaskehalsproblemer.

Der er sket en styrkelse af kontaktforløbet i forhold til de ledige gennem 1997. Nye retningslinier indebærer, at der maksimalt må gå 4 uger mellem den lediges tilmelding til AF og grundregistreringen af vedkommendes kvalifikationer, hidtidige erhvervs erfaring mv., hvilket vil indebære en smidiggørelse af formidlingsindsatsen. Landsarbejdsrådet har endvidere anbefalet AF-regionerne, at grundregistreringen sker straks ved tilmeldingen for ledige inden for brancher med risiko for flaskehalse. Dette sker allerede idag i flere regioner.

Der må maksimalt gå 6 måneder mellem AF's kontakt til den ledige, men mange regioner har fastsat hyppigere kontakter på flaskehalsområder – visse steder helt ned til ugentligt. Der er yderligere sket en styrkelse af kontaktforløbet i forhold til ledige i aktivering, og en stigende fokus på formidling af job til ledige i aktivering. Ved kontakten indgår typisk evaluering af aktiveringsforløbet, samt vejledning om beskæftigelsesmuligheder.

Der har i 1997 været et tæt samarbejde med A-kasserne med at løse problemerne med at mange ledige ikke blev afmeldt ved ordinær beskæftigelse, længerevarende sygdom eller barsel, hvilket hindrer en effektiv formidlingsindsats, idet det slører billedet af det udbud af arbejdskraft, der står til rådighed for formidling.

Samarbejdet har bevirket en række regelændringer og procedurer, som har givet AF og A-kasserne forbedrede muligheder for at afmelde ledige, bl.a. gennem on-line afmelding i A-kasserne. Initiativerne har medført, at der er sket en betydelig reduktion i antallet af personer, der er tilmeldt AF i en længere periode, uden at de er ledige.

Uddannelse og opkvalificering

AF's aktiveringsindsats rettes i stigende grad gennem uddannelse og opkvalificering mod forebyggelse og bekæmpelse af flaskehalse. Som grundlag herfor er opmærksomheden øget på at sikre, at beskæftigelsesmålene i de indivi-

duelle handlingsplaner er i overensstemmelse med arbejdsmarkedets behov, og at der gennem uddannelses- og erhvervsvejledningen sættes fokus på brancheområder med gode beskæftigelsesmuligheder.

Udover den generelle opmærksomhed på, at uddannelse og opkvalificering gennem aktive-ringsindsatsen skal rettes mod arbejdsmarkedets behov, benytter AF sig af egentlige flaskehalsrettede instrumenter i samarbejde med virksomheder og kommuner. Gennem flaskehalsprojekter opkvalificeres ledige til at kunne udgøre »arbejdskraftstødpuder« på områder, hvor der er eller kan forudses akut mangel på arbejdskraft. Via jobrotationsprojekter efteruddannes beskæftigede til at kunne varetage nye arbejdsopgaver, mens ledige ansættes som erstatningsarbejdskraft. Mere end 100.000 personer – såvel ledige som beskæftigede – har indgået i jobrotationsprojekter siden indførelsen af arbejdsmarkedsreformen.

Som led i forhandlingsresultaterne om Finansloven for 1997 blev det aftalt, at der skulle ske en generel styrkelse af lære- og praktikpladsformidlingen, samt at forøge antallet af lærlingekontrakter særligt for svage grupper af unge og ikke danske praktikpladssøgende. I samarbejde med Undervisningsministeriet er der i 1997 udsendt en vejledning til erhvervsskoler og AF med forslag til indsatsområder og samarbejdsformer.

I 1997 er der etableret et nyt perspektivrigt arbejdsmarkedspolitisk redskab med tilskud til virksomheder der indgår uddannelsesaftale med voksne. Målsætningen med ordningen er at oprette mindst 2.000 voksenlærlingeforløb inden udgangen af 1998, og ordningen er målrettet mod områder, hvor der efter de regionale arbejdsmarkedsråds vurderinger er eller kan forventes mangel på uddannet arbejdskraft, specielt på det private arbejdsmarked.

Ordningen er kommet godt fra start, idet der ved udgangen af december 1997 er oprettet næsten 1.700 voksenlærlingeforløb, hvoraf halvdelen er indgået inden for bygge- og anlægs- og jern- og metalområdet. 7 regioner har allerede ved udgangen af 1997 oprettet forløb udover deres forudsatte kvote for 1997 og 1998, og der er yderligere en række regioner, som i forbindelse med planlægningen for 1998 skanner at overskride kvoten i løbet af 1998.

AF-regionerne vurderer ordningen som en succes, og som et målrettet og effektivt redskab til at forebygge flaskehalse på det faglærte

arbejdsmarked på lidt længere sigt. På grund af de gode perspektiver i ordningen er det som led i finanslovsaftalen for 1998 besluttet at forlænge ordningen til udgangen af 1999, således at ordningen omfatter uddannelsesaftaler, der påbegyndes inden 1. januar 2000.

Den nye AMU-reform

AMU-uddannelserne, som fortrinsvis er et erhvervsrettet voksen- og efteruddannelsessystem for faglærte/ufaglærte beskæftigede og ledige, har med den seneste reform fra januar 1997 fået bedre mulighed for at bidrage positivt og forebyggende i flaskehalsindsatsen.

Der er indført frit optag og efterspørgselsstyring, som betyder at uddannelsesinstitutionerne bedre og mere fleksibelt kan sammensætte de kompetencegivende AMU-uddannelser med udgangspunkt i uddannelsesbehovet på det lokale arbejdsmarked.

Med de nye sammenhængende uddannelsesforløb har uddannelsesinstitutionerne store frihedsgrader til at sammensætte forløb, som dels er målrettet behovene på det lokale arbejdsmarked, og som dels kan tilgodese særlige uddannelsesbehov blandt udsatte grupper på arbejdsmarkedet.

AMU-reformen betyder også, at AMU-kurserne kan afholdes opsplittet over enkelte dage, som deltidsundervisning, om aftenen og i week-end'en. Det giver især de små og mellemstore virksomheder bedre mulighed for at indpasse uddannelse for medarbejderne på tidspunkter hvor det passer ind i produktionen.

I Arbejdsmarkedsstyrelsens og Uddannelsesrådets AMU-strategi »Nyt arbejdsmarked – nyt AMU« fra marts 1997 er der lagt hovedvægt på et endnu tættere samarbejde med virksomhederne om AMU-uddannelse og uddannelsesindhold, således at der udvikles og udbydes netop de AMU-uddannelser, der er behov for på arbejdsmarkedet.

I strategien for AMU lægges vægt på at styrke det lokale skolesamarbejde yderligere, bl.a. i forhold til VUC-centrene, erhvervsskolerne og social- og sundhedsskolerne, så uddannelsesstederne kan bidrage med hver deres stærke sider til at opkvalificere arbejdskraften.

Med indførelse af frit optag er det afgørende at uddannelsesbehovet kan vurderes med stor sikkerhed. Der arbejdes derfor løbende på at udbygge og forbedre samarbejdet og dialogen mellem AMU og AF. Samarbejdet tager bl.a. udgangspunkt i de regionale arbejdsmarkeds-

råds og AF's analyse- og prognosearbejde, og skal bl.a. sikre at uddannelsesudbuddet afspejler områder, hvor der er eller kan opstå flaskehalse.

NYE INITIATIVER INDEN FOR ARBEJDS-MINISTERIETS OMRÅDE

Der er i slutningen af 1997 gennemført en række ændringer og justeringer i arbejdsmarkedslovgivningen for at understøtte den fortsat positive beskæftigelsesudvikling og for at sikre et fleksibelt og mobilt arbejdsmarked.

Formålet har været at øge den faglige og geografiske mobilitet, samt at styrke den erhvervsrettede uddannelsesaktivitet, og initiativerne skal medvirke til at forebygge flaskehalsproblemer på arbejdsmarkedet.

Lovændringerne indebærer forbedrede støttemuligheder for personer, der må flytte ved overtagelse af arbejde, en afskaffelse af etableringsydelsen som aktiveringsredskab, samt en justering af rådighedsreglerne, således at ledige tidligere i ledighedsforløbet kan formidles arbejde uden for den lediges faglige område.

Der er endvidere foretaget en justering af lediges adgang til uddannelsesorlov, idet orlov ud over 4 uger kun kan bevilges efter en konkret vurdering hos AF. Der kan gives afslag på orlov ud over 4 uger, hvis der inden for 3 måneder kan tilbydes den ledige arbejde, eller hvis den ledige gennem andre uddannelsesinitiativer kan kvalificeres til at få arbejde inden for et flaskehalsområde. Ændringerne indebærer også, at det ikke længere er muligt at tage hobby- eller fritidsbetonede uddannelser på orlov.

Endvidere er der sket en præcisering af lediges ret og pligt til at modtage aktiveringstilbud i aktivperioden ved raskmelding efter sygdom, samt indført en bestemmelse i arbejdsmarkedslovgivningen om, at kommunerne fra d. 1. april 1998 skal tilmelde alle personer til AF, der får kontanthjælp alene på grund af ledighed, med henblik på formidling af arbejde. Herved sikres i øget grad en inddragelse af de arbejdsmarkedsparate kontanthjælpsmodtagere i det effektive arbejdsudbud.

Der er endvidere taget en række øvrige initiativer, som skal supplere og forbedre AF's indsatsmuligheder i den flaskehalsforebyggende og -bekæmpende indsats.

Nye IT-uddannelsesforløb

På grund af den stigende efterspørgsel efter arbejdskraft med særlige EDB- og IT-kvalifikationer er det som led i finanslovsaftalen for 1998 besluttet at etablere et særligt flaskehalsforebyggende uddannelsesinitiativ på IT-området, og som skal indgå i regionernes arbejdsmarkedsindsats. Der afsættes 75 mio. kr. til uddannelserne i 1998, og det er målet at oprette i alt ca. 1.000 uddannelsesforløb i 1998 primært for højtuddannede ledige, hvori skal indgå både IT-uddannelse og -praktik.

Pulje til nedsættelse af deltagergebyret på åben uddannelse

For at styrke efteruddannelsesindsatsen er der som led i finanslovsaftalen for 1998 etableret en pulje på 20 mio. kr. til nedsættelse af deltagergebyret på åben uddannelse. Målgruppen for ordningen er personer med en kort-, mellem- eller lang videregående uddannelse. Der kan ydes støtte fra puljen til ledige som led i en handlingsplan eller til beskæftigede, der tager uddannelse på uddannelsesorlov i forbindelse med jobrotationsordninger.

Styrkelse af AF's jobformidling

Med udgangspunkt i AF's strategi år 2002 er der taget en række initiativer til at styrke AF's formidlings- og virksomhedsservice samt til at forbedre samarbejdet med virksomhederne.

Fælles for initiativerne er, at der tages udgangspunkt i virksomhedernes krav og holdninger til AF-systemet for at øge virksomhedernes brug af AF. Initiativerne omfatter bl.a. en kampagne med debatmøder med virksomhederne på både centralt og regionalt niveau, hvor AF og virksomhederne drøfter jobformidlingens udfordringer fremover.

Der er også i slutningen af 1997 gennemført en konsulentundersøgelse, som peger på barrierer og konkrete handlingsanvisninger for at forbedre samspillet mellem AF og virksomhederne i forbindelse med AF's jobformidlings- og virksomhedsservice. Udover en række mere vidtgående anbefalinger, der tager udgangspunkt i problemstillingen om, at AF's jobformidling også anvendes til at kontrollere, om de ledige står til rådighed for arbejdsmarkedet, indeholder rapporten bl.a. anbefalinger om: – forpligtende samarbejdsformer med virksomheder inden for brancher med mangel på arbejdskraft,

- fremskyndelse af AF's Internet-anvendelse til bl.a. at synliggøre de arbejdssøgendes kvalifikationer over for virksomhederne,
- branchespecialisering i AF, hvor AF-medarbejderne varetager et bredt spekter af opgaver over for såvel virksomheder som arbejdssøgende inden for bestemte brancher, samt
- styrkelse af mål- og værdistyringen i AF, så der opnås mere fælles holdninger til bl.a. formålet med virksomhedsindsatsen.

Der vil i 1998 blive iværksat en række initiativer på baggrund af de ovennævnte anbefalinger.

Styrkelse af AF's overvågningsindsats

Arbejdsmarkedsstyrelsen og AF tager en række nyudviklede analyseredskaber i brug i 1998 til en styrkelse af den regionale og landsdækkende overvågning af arbejdsmarkedet. Blandt andet planlægger AF og Arbejdsmarkedsstyrelsen at kortlægge en række centrale forhold vedrørende virksomhedernes rekruttering af arbejdskraft. Dette gælder f. eks. jobåbningsmønstre, rekrutteringskanaler, anvendelse af arbejdskraft, efteruddannelsesmønstre, samt udvikling i kvalifikationer m.v.

AMANDA – det nye EDB-system

I forbindelse med ibrugtagningen af AMANDA i løbet af 1998, som er AF's nye landsdækkende EDB-system, åbnes der mulighed for en langt mere præcis og detaljeret registrering af de tilmeldtes kvalifikationer og uddannelsesbaggrund gennem brug af det såkaldte DISCO-AMS klassifikationssystem.

Det nye EDB-system vil derfor give langt bedre muligheder for udsøgning af ledige og andre tilmeldte arbejdssøgende med de rette kvalifikationer med henblik på formidling af arbejde. På flaskehalsområder åbnes der derfor mulighed for en hurtigere og mere præcis formidlingsindsats i forhold til virksomhederne.

Forbedret samspil mellem virksomheder og uddannelsesinstitutioner

For at styrke den lokale efteruddannelsesindsats vil Arbejdsministeriet i samarbejde med Undervisningsministeriet styrke det lokale samarbejde mellem virksomheder og uddannelsesinstitutioner gennem oprettelse af lokale uddannelsesrådgivningsenheder, hvor AMU-centre, handelsskoler, tekniske skoler, VUC og social- og sundhedsskoler skal indgå.

Gennem øget information, rådgivning og opsøgende arbejde skal de lokale enheder styrke dialogen og bevidstheden omkring efteruddannelsesmulighederne i virksomhederne, samt identificere de lokale uddannelsesbehov så eventuelle flaskehalse undgås. Formålet er at give virksomheder, medarbejdere og andre brugere, f.eks. de regionale arbejdsmarkedsråd og brancheorganisationer bedre og mere overskuelige uddannelsesinformationer og -tilbud rettet mod det lokale arbejdsmarked.

Også med åbningen af »Vidar«, som er Arbejdsministeriets og Undervisningsministeriets database over det samlede efteruddannelsesudbud, bliver der nu bedre muligheder for virksomheden, voksenvejlederen og den enkelte uddannelsessøgende for at finde detaljeret information om uddannelse. Vidar, som brugeren kan koble sig på over Internettet, er Danmarks største uddannelsesdatabase med ca. 7.000 beskrivelser af offentlige uddannelser og kurser for voksne, og ca. 90.000 aktuelle hold med oplysninger om indhold, tid og sted.

Der er endvidere i november 1997 iværksat en forsøgsordning med tilskud til uddannelsesplanlægning og kompetenceudvikling i mindre virksomheder i 2 AF-regioner, som skal afdække om en tilskudsordning i form af præmiering kan stimulere de mindre virksomheders investering i efteruddannelse.

NYE INITIATIVER UDEN FOR ARBEJDS-MINISTERIETS OMRÅDE

Selvom arbejdsmarkedspolitikken spiller en afgørende rolle for udviklingen på arbejdsmarkedet og i forebyggelsen og bekæmpelsen af flaskehalse er det langt fra det eneste politikområde, som spiller ind.

Gennem den generelle økonomisk politik og den offentlige udgiftspolitik etableres de overordnede rammer for et velfungerende arbejdsmarked. Stabilitetshensynet i denne politik har betydet en fortsat afdæmpet udvikling i lønninger og inflation, som sammen med de gunstige internationale økonomiske konjunkturer skaber grundlag for en fortsat positiv udvikling på det danske arbejdsmarked.

Uddannelsen af både de unge og de lidt ældre spiller som nævnt en afgørende rolle for et velfungerende arbejdsmarked. Både den nuværende og fremtidige efterspørgsel efter arbejdskraft med specielle uddannelsesmæssige

kvalifikationer, hvad enten det gælder snævre højt specialiserede kvalifikationer eller mere brede generelle kvalifikationer, stiller krav til såvel indhold og videreudvikling af de enkelte uddannelser som til en tilstrækkelig uddannelseskapacitet.

På Undervisningsministeriets område har mangelproblemer på en række fagområder betydet en udvidelse af uddannelseskapa- citeten gennem de senere år, bl.a. for læger, sygeplejersker og jordemødre. Antallet af uddannelses- pladser på pædagoguddannelserne er forøget kraftigt, og der er ca. 1.000 årselever på den særligt tilrettelagte pædagoguddannelse under åben uddannelse. På lærerseminarierne er der tilsvarende sket en forøgelse af uddannelses- pladserne, herunder 500 ekstra i 1997 som følge af stemmeaftalen om finansloven for 1997.

For yderligere at styrke uddannelsesindsat- sen er det som led i finanslovs-aftalen for 1998 besluttet at oprette 1.000 flere pladser på de videregående uddannelser i 1998, bl.a. på pædagogseminarierne. Udvidelserne er for- trinsvis placeret, hvor der har været en effektiv adgangsbegrænsning i 1997.

Som led i finanslovsaftalen for 1998 opfor- dres uddannelsesinstitutionerne inden for det pædagogiske område til at øge antallet af uddannelsespladser på de særligt tilrettelagte forløb, som giver personer med erhvervsfer- ring inden for det pædagogiske område mulig- hed for at gennemføre en uddannelse som pædagog. Der afsættes 6 mio. kr. i 1998 til finansiering af uddannelsesudgifterne ved en stigning i aktiviteten på 250 årselever på de særligt tilrettelagte forløb.

Der er endvidere afsat 5 mio. kr. svarende til 100 årselever til en øget aktivitet på opskolings- uddannelsen for hjemmehjælpere under SOSU- skolerne for at videreuddanne flere hjemme- hjælpere til social- og sundhedshjælpere. Ende- lig er der afsat en særlig pulje på 5 mio. kr. i 1998 til begrænsning af løntab for voksne ele- ver, som uddanner sig til social- og sundheds- assistenter, og som ikke er berettiget til uddan- nelsesorlov.

I 1997 har der været øget fokus på betydning- en af samspil og samarbejde mellem uddan- nelsesinstitutioner og virksomheder. Undervis- ningsministeren fremlægger i sit program »Uddannelse og erhvervsliv« en række mål for samarbejdet på dette område. Programmet indeholder 100 initiativer til at realisere målene, og lægger op til et meget tættere og mere aktivt

samarbejde mellem erhvervsliv og uddannel- sesinstitutioner, bl.a. gennem at gøre uddannel- sesinstitutionerne mere bevidste om erhvervs- livets uddannelsesbehov og ønsker.

Også en udbygning af aktivlinien i socialpo- litikken gennem de senere år har afgørende betydning for arbejdsmarkedet. Med de juste- ringe i sociallovgivningen, som træder i kraft d. 1. juli 1998 lægges der op til en tidligere og mere forebyggende indsats, hvor de ledige kon- tanthjælpsmodtagere i størst muligt omfang til- skyndes til og gives mulighed for at vende helt eller delvist tilbage til arbejdsmarkedet. Et cen- tralt element i lovgivningen er en styrkelse af aktiveringsindsatsen gennem en udvidelse af målgruppen for ret og pligt til aktivering samt en fremrykning af indsatsen.

Arbejdsministeriet har som omtalt gennem- ført en række regelændringer til en styrkelse af den faglige og geografiske mobilitet. Forskellige initiativer på Trafikministeriets område med- virker også til en større mobilitet gennem en række forbedringer af infrastrukturen, udvidel- ser af den kollektive trafik samt gennem en takstnedsættelse primært for de daglige brugere og pendlerne. Samtidig bør nævnes den faste forbindelse mellem Fyn og Sjælland, som vil kunne skabe grundlag for en stigende mobilitet for arbejdskraften i de omkringliggende områ- der gennem den kraftige reduktion af rejsetiden over Storebælt.

Som følge af den høje aktivitet inden for byg- ge- og anlægsvirksomhed og den faldende ledighed inden for byggefagene er der på Boligministeriets område i 1997 gennemført ini- tiativer til at tage toppen af byggeaktiviteten og dermed forebygge flaskehalsproblemer.

Der er gennemført en udskydelsesordning, hvorefter statslige og visse statsstøttede bygge- og anlægsarbejder har skullet indhente særskilt udbudstilladelse. Der er desuden indført en statslig afgift på 20 pct. af anlægsudgifterne for statslige byggerier, og der har i 2. halvår 1997 været indført et stop for kommunernes tilsagn om støtte til dele af det almene boligbyggeri. Endelig er der i forbindelse med finanslovsaf- talen for 1998 foretaget en reduktion af ram- merne for offentlig og privat byfornyelse.

Endvidere har Boligministeriet i december 1997 nedsat en arbejdsgruppe, som skal analy- sere og vurdere en række konkrete politiske og administrative forslag om fremme af vinterbyg- geriet og sæsonudjævning. Et øget vinterbygge- ri vil kunne lette presset på byggeriet i højsæ-

sonen, og dermed bidrage til at reducere risikoen for flaskehalse i byggesektoren. Resultatet af dette arbejde ventes at foreligge i april 1998.

På Skatteministeriets område indføres i perioden 1997-2001 en begrænsning i mulighederne for skattefri rejsegodtgørelser mv., som vil mindske incitamentet for bl.a. håndværkere til at tage arbejde i udlandet begrundet i skattefrie godtgørelser. Dette må formodes på sigt at ville holde en del danske håndværkere hjemme, og dermed reducere flaskehalsproblemerne inden for byggebranchen.

Samlet set er der i 1997 gennemført en række nye initiativer, som vil have en positiv effekt med hensyn til at reducere risikoen for flaskehalsproblemer, og som vil forbedre arbejdsmarkedets funktionsevne. Selvom udformningen af øvrige politikområder selvsagt ikke skal begrundes alene i et hensyn til et velfungerende arbejdsmarked, er det fortsat vigtigt at inddrage

konsekvenser for udviklingen på arbejdsmarkedet i udformningen af nye initiativer.

Et af de mest centrale mål for udviklingen i de kommende år er en stigende beskæftigelse og at nedbringe ledigheden yderligere i forbindelse med målet år 2005. I denne proces kan der være stigende risiko for flaskehalse. Dette stiller krav til den arbejdsmarkedspolitiske indsats og til den samlede politikformulering i den kommende periode.

Hermed slutter redegørelsen.

---

53. møde

Tirsdag den 17. februar 1998 kl. 13.00

Dagsorden

1) Spørgsmål om meddelelse af orlov til og indkaldelse af stedfortræderen for folketingsmedlem Jytte Hilden (S).

2) Indstilling fra Udvalget til Valgs Prøvelse.

3) Fortsættelse af forespørgsel nr. F 32 [afstemning].

Forespørgsel til statsministeren [om børnefamiliernes vilkår].

Af Holger K. Nielsen (SF) og Bruno Jerup (EL). (Forespørgslen anmeldt 13/1 98. Fremme af forespørgslen vedtaget 16/1 98. Første del af forespørgslen (forhandlingen) foretaget 6/2 98. Forslag til vedtagelse nr. V 48 fremsat 6/2 98 af Holger K. Nielsen (SF), Jan Petersen (S), Erik Larsen (V), Bendt Bendtsen (KF), Elsebeth Gerner Nielsen (RV), Tom Behnke (FP), Bruno Jerup (EL), Sonja Albrink (CD) og Poul Nødgaard (DF)).

4) Tredje behandling af lovforslag nr. L 54:

Forslag til lov om ligebehandling af mænd og kvinder inden for de erhvervstilknyttede sikringsordninger.

Af økonomiministeren (Marianne Jelved). (Fremsat 30/10 97. Første behandling 14/11 97. Betænkning 29/1 98. Anden behandling 5/2 98).

5) Tredje behandling af lovforslag nr. L 113:

Forslag til lov om indgåelse af dobbeltbeskatningsoverenskomst mellem Danmark og Canada.

Af skatteministeren (Carsten Koch). (Fremsat 28/11 97. Første behandling 5/12 97. Betænkning 28/1 98. Anden behandling 5/2 98).

6) Tredje behandling af lovforslag nr. L 150: Forslag til lov om ændring af ligningsloven, personskatteloven, skattekontrolloven, investeringsfondsloven m.v. (Efterbetaling af statslån, tilskud til bevaringsværdige bygninger, studierejselegater, ph.d.-studerende, godtgørelse fra hjemmevernet, tilskud til iværksættere, investeringsfondsmidler samt konsekvensændringer m.v.).

Af skatteministeren (Carsten Koch). (Fremsat 17/12 97. Første behandling 20/1 98. Betænkning 28/1 98. Anden behandling 5/2 98).

7) Tredje behandling af lovforslag nr. L 157:

Forslag til lov om ændring af ligningsloven. (Ændret princip for regulering af lejeværdiens progressionsgrænse).

Af skatteministeren (Carsten Koch). (Fremsat 19/12 97. Første behandling 20/1 98. Betænkning 28/1 98. Anden behandling 5/2 98).

8) Tredje behandling af lovforslag nr. L 11:

Forslag til lov om ændring af ligningsloven. (Aftrapning af lejeværdien over 2 år).

Af Kirsten Jacobsen (FP) m.fl. (Fremsat 9/10 97. Første behandling 5/11 97. Betænkning 28/1 98. Anden behandling 5/2 98).

9) Forespørgsel nr. F 41:

Forespørgsel til miljø- og energiministeren [om nedbringelse af affaldsmængderne og miljøbelastende stoffer i affaldet m.v.].

Af Anni Svanholt (SF), Helen Beim (S), Bodil Thrane (V), Niels Jørgen Langkilde (KF), Elsebeth Gerner Nielsen (RV), Aage Brusgaard (FP), Bent Hindrup Andersen (EL), Addi Andersen (CD) og Ole Donner (DF).

(Forespørgslen anmeldt 29/1 98. Fremme af forespørgslen vedtaget 4/2 98).

10) Første behandling af lovforslag nr. L 176:

Forslag til lov om ændring af lov om planlægning. (Bæredygtig planlægning i region- og kommuneplaner, VVM-regler m.v.).

Af miljø- og energiministeren (Svend Auken). (Fremsat 4/2 98).

11) Første behandling af beslutningsforslag nr. B 90:

Forslag til folketingsbeslutning om regelforenkling gennem overførelse af landzonekompetencen til kommunerne.

Af Hans Christian Schmidt (V) og Niels Jørgen Langkilde (KF) m.fl.
(Fremsat 12/12 97).

Forslag til folketingsbeslutning om ændring af konstitueringsreglerne i den kommunale styrelseslov.

(Beslutningsforslag nr. B 113).

Medlemmer af Folketinget Sonja Albrink (CD), Addi Andersen (CD), Peter Duetoft (CD) og Arne Melchior (CD) har meddelt mig, at de ønsker skriftligt at fremsætte:

Forslag til folketingsbeslutning om etablering af centre til behandling og forebyggelse af følger efter seksuel og anden vold mod kvinder.
(Beslutningsforslag nr. B 115).

Medlemmer af Folketinget Bent Hindrup Andersen (EL) og Frank Aaen (EL) har meddelt mig, at de ønsker at stille følgende forespørgsel til miljø- og energiministeren:

»Vil ministeren redegøre for regeringens strategi for at sikre et vandmiljø, der ikke overskrider grænseværdierne for nitrat og miljøfremmede stoffer, herunder om initiativer til at begrænse den del af nitratforureningen, der kommer fra fordampningen fra stalde, og som er årsag til halvdelen af nitratforureningen?«
(Forespørgsel nr. F 46).

Meddelelser fra formanden**Formanden:**

Udenrigsministeren (Niels Helveg Petersen) har meddelt mig, at han ønsker skriftligt at fremsætte:

Forslag til folketingsbeslutning om et dansk militært bidrag til en multinational indsats i Mellemøsten.
(Beslutningsforslag nr. B 114).

Medlemmer af Folketinget Keld Albrechtsen (EL) og Frank Aaen (EL) har meddelt mig, at de ønsker skriftligt at fremsætte:

Forslag til folketingsbeslutning om Folketingets samtykke til vedtagelse af afgørelser og rammeafgørelser.
(Beslutningsforslag nr. B 111).

Medlemmer af Folketinget Tommy Dinesen (SF), Steen Gade (SF), Jes Lunde (SF) og Villy Søvnald (SF) har meddelt mig, at de ønsker skriftligt at fremsætte:

Forslag til folketingsbeslutning om ligestilling af kørselsfradrag til og fra arbejde ved benyttelse af henholdsvis cykel og bil.
(Beslutningsforslag nr. B 112).

Medlemmer af Folketinget Poul Nødgaard (DF), Kristian Thulesen Dahl (DF), Ole Donner (DF) og Pia Kjærsgaard (DF) har meddelt mig, at de ønsker skriftligt at fremsætte:

Den første sag på dagsordenen var:

1) Spørgsmål om meddelelse af orlov til og indkaldelse af stedfortræderen for folketingsmedlem Jytte Hilden (S).

Formanden:

Fru Jytte Hilden har søgt om orlov i henhold til forretningsordenenes § 41, stk. 3, litra d, på grund af udsendelse i offentligt hverv.

Hvis ingen gør indsigelse, vil jeg betragte det som vedtaget, at der meddeles den pågældende orlov som ansøgt fra og med den 17. februar 1998, og at stedfortræderen indkaldes som midlertidigt medlem. (Ophold). Det er vedtaget.